

Τι αναφέρει ο αναπληρωτής πρόεδρος του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας Ιωάννης Καζάζης

«Ψηφιακό σύμπαν» για τη διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας

ΜΕΡΟΣ Α'

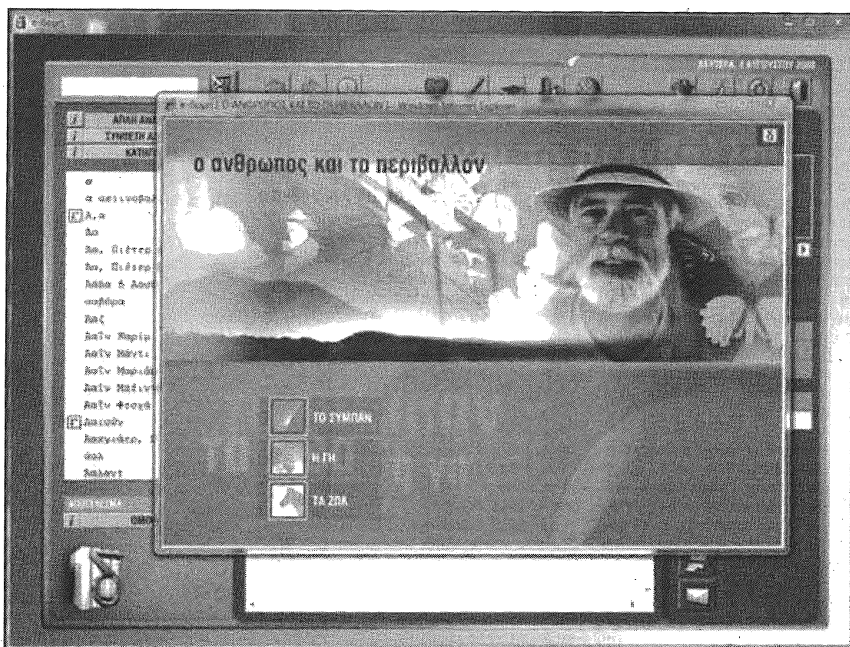
Η δημιουργία ενός «ψηφιακού σύμπαντος», στο οποίο θα περιλαμβάνονται όλα εκείνα τα εργαλεία για τη διδασκαλία και την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, είναι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που θα κληθεί να φέρει σε πέρας, στο άμεσο μέλλον, το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ), στο πλαίσιο της πρόθεσης του υπουργείου Παιδείας να ενισχύσει τη γλωσσική αγωγή και να προωθήσει την ελληνομάθεια στο εξωτερικό.

Σε συνέντευξη του στο ΑΠΕ - ΜΠΕ, ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΚΕΓ, καθηγητής κλασικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) Ιωάννης Καζάζης αναφέρει ότι το ψηφιακό σύμπαν θα λειτουργήσει ως ένα «άλλο» ινστιτούτο (όπως το Goethe ή το Βρετανικό Συμβούλιο), χωρίς φυσική υπόσταση και με μικρό κόστος. Θα προσφέρει την υλική υποστήριξη σε κάθε δάσκαλο και μαθητή ανά τον κόσμο, που θέλει να διδάξει, ή να μάθει, την ελληνική γλώσσα.

Τα ψηφιακά αυτά εργαλεία θα περιλαμβάνουν τα υπάρχοντα του ΚΕΓ (ηλεκτρονική Πύλη, Διαδρομές κ.ά.), καθώς και νέα, όπως ψηφιακές βιβλιοθήκες, πλαίσιο αρχών διδασκαλίας της ελληνικής, ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Το σύνολό τους θα συγκεντρωθεί σε μία κοινή βάση και θα διατίθεται ελεύθερα προς κάθε ενδιαφερόμενο.

Ο κ. Καζάζης έκρινε ιδιαίτερα σημαντική τη δημιουργία ενιαίου πλαισίου διδακτικής, ιδιαίτερα για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν την ελληνική, ως δεύτερη, ή ξένη γλώσσα, ενώ προτείνει τη διασύνδεση των εδρών και των σχολείων του εξωτερικού και την οργάνωση προγραμμάτων ελληνικών σπουδών στο εξωτερικό γύρω από μικρούς πυρήνες, όπως για παράδειγμα οι λέκτορες, που θα προσφέρουν γνώση της ελληνικής, αποφεύγοντας τις λειτουργικές δαπάνες μίας έδρας.

Ακολουθεί το πλήρες κείμενο της συνέντευξης:

Ποιον ρόλο θα κληθεί να αναλάβει πρακτικά το ΚΕΓ, με βάση τους σχεδιασμούς του ΥΠΕΠΘ για ενίσχυση της γλωσσικής αγωγής και την προώθηση της ελληνικής γλώσσας;

Θα αναλάβει τον νομοθετημένο ρόλο του, με την πλήρη αξία της διατύπωσης του νόμου, η οποία ήταν πάντα η στήριξη και προώθηση της ελληνικής γλώσσας εντός και εκτός της Ελλάδας, η οργάνωση της διδασκαλίας της ελληνικής σε αλλοδαπούς στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και η ενίσχυση των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα, μαζί με την παραγωγή ερευνητικού και διδακτικού υλικού.

Εφόσον θα έχουμε περισσότερα οικονομικά μέσα, θα μπορούσαμε να τον διεκπεραιώσουμε στο ακέραιο και να έχουμε και άλλους σχεδιασμούς, που συμπίπτουν με αυτούς του ΥΠΕΠΘ.

Έτσι, τώρα, έχουμε τις «Διαδρομές», που είναι ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης των διδασκόντων για να διδάσκουν τα ελληνικά, ως δεύτερη, ή ξένη γλώσσα, όπως και τη διευρυνση της «Πύλης».

Μ' αυτά, πραγματικά, προωθούμε την πλήρη συμμόρφωση με το γράμμα και το πνεύμα του νόμου, που θέλησε να ιδρύσει το ΚΕΓ το 1994.

Ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που θα αντιμετωπίσει το ΚΕΓ στο εγγύ ή απότομο μέλλον σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του και την ελληνική γλώσσα;

Έχουμε την εκκρεμότητα της στέγης, που πρέπει να λυθεί. Ως τώρα οφειλούμε πολλά στον Δήμο Καλαμαριάς και ευγνωμοσύνη, αλλά θα πρέπει να λυθεί το ζήτημα, γιατί χωρίς αυτό δεν θα μπορούσε να στερωθεί το Κέντρο στη Θεσσαλονίκη.

Πλέον, ύστερα από 16 χρόνια δουλειάς, κανείς δεν το αμφισβητεί, τουλάχιστον τώρα. Έχουμε μία φήμη ως επιστημονικό ίδρυμα, την οποία η εκάστοτε πολιτική ηγεσία σέβεται, χωρίς πολιτικές παρεμβάσεις.

Αυτό που θέλουμε να κάνουμε και θεωρούμε μεγάλη πρόκληση είναι να ολοκληρώσουμε την «Πύλη», με πολλά ψηφιακά υλικά, να προωθήσουμε ένα νέο μοντέλο της διδασκαλίας της ελληνικής, που είναι πολύ σημαντικό, δηλαδή μία διδασκαλία που δεν θα εξαντλείται στην παλιά ερωτοπόκριση, σ' αυτό το παθητικό ξεπερασμένο μοντέλο, που εξεκοιλούθαι, δυστυχώς, να ισχύει, αλλά σε αυτό που λένε project based διδασκαλία. Δηλαδή, τα παιδιά να κατασκευάζουν κάτι και μέσα από αυτό να μαθαίνουν με την καθοδήγηση του καθηγητή.

Μεγάλη πρόκληση, επίσης, είναι να διαδοθεί το Πιστοποιητικό όσο γίνεται ευρύτερα. Γιατί το Πιστοποιητικό Λειτουργεί και αναδραστικά, διότι όταν γνωρίζεις πως θα δώσεις εξετάσεις, π.χ. για το Α1 επίπεδο, γνωρίζεις και πώς θα διδάξεις για να φτάσεις το Α1 επίπεδο.

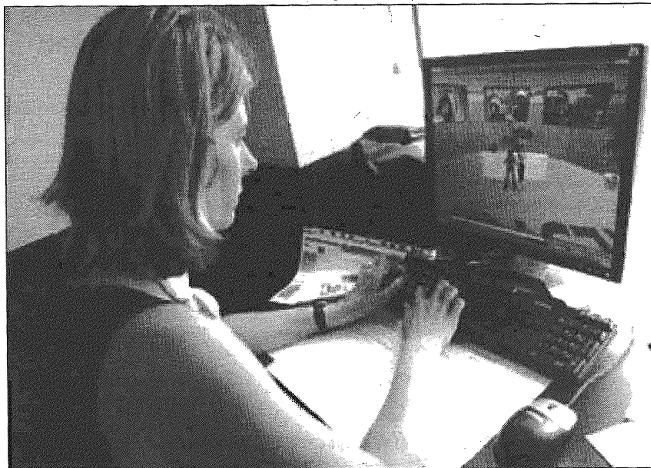
Στο φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, στις 30/6/2010 περιλαμβάνεται η καθιέρωση των νέων ονομασιών των επιπέδων ελληνομάθειας. Από τα παλιά πέντε που είχαμε, έχουμε σήμερα έξι επίπεδα, όπως ακριβώς τα περιγράψαι και τα προώθησε το ΚΕΓ. Η κ. Χριστοφιλοπούλου το υπέγραψε και είναι πλέον νόμος του κράτους, και οι επόμενες εξετάσεις θα γίνονται με αυτά τα έξι επίπεδα (Α1, Α2, Β1, Β2, Γ1, Γ2), τα οποία είναι τα ευρωπαϊκά και σ' αυτά εξετάζονται σε όλες τις ευρωπαϊκές γλώσσες, σε όλη την Ε.Ε.

Τι εργαλεία περιλαμβάνει το «ψηφιακό σύμπαν» για την ελληνική γλώσσα και τι καινούργιο υλικό θα παραχθεί συμπληρωματικά;

Στις τρεις μέρες της διεθνούς συνάντησης εργασίας για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας, με επιστήμονες και ειδικούς από την Ελλάδα και το εξωτερικό, έγινε μία ανασκόπηση όλου του υλικού, που έχει παραχθεί έως τώρα, από τα μεγάλα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα, και αποφασίστηκε ότι όλο αυτό το υλικό θα μπει πλέον σε μία κοινή πλατφόρμα —έως τώρα δεν συνέβαινε αυτό— με αποτέλεσμα να έχουμε στα χέρια μας τεράστιο υλικό, σε ελεύθερη πρόσβαση, μέσω του ΚΕΓ, που θα φτιάξει links για όλα.

Σχεδιάζουμε, επίσης, και το καινούργιο υλικό, που θα επεκτείνει το παλιό. Με βάση αυτό, θα κάνουμε δύο σημαντικά πράγματα: ένα πλαίσιο αρχών διδασκαλίας για την ελληνική, ως δεύτερη, ή ξένη, με βάση το αντίστοιχο ευρωπαϊκό.

Δεύτερον, θα δημιουργηθεί ένα πλαίσιο αρχών, αλλά και υλικών, για επιμόρφωση των διδασκόντων την ελληνική, ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Θα είναι ένας μπουσουλας για τον δάσκαλο. Αλλά το ψηφιακό σύμπαν θα έχει και κάτι παραπάνω. Δηλαδή, πολύ συχνά μιλά κανείς για το γερμανικό Ινστιτούτο Goethe, που είναι πολύ πετυχημένος θεσμός για τη διδασκαλία και τη

διάδοση της γερμανικής σε όλο τον κόσμο, ιδρύοντας παραρτήματα σε όλο τον κόσμο και κατευθύνοντας κεντρικά τη διδασκαλία αυτή.

Κάτι αντίστοιχο είναι το βρετανικό British Council, η φραγκοφωνία για τη Γαλλία και το Ινστιτούτο Θερβάντες για τα ισπανικά ή το Πούσκιν για τα ρωσικά. Βέβαια, αυτές είναι μεγάλες γλώσσες, που έχουν πολλά λεφτά.

Η ελληνική γλώσσα δεν θα μπορούσε ποτέ, κατά τη γνώμη μου, να ιδρύσει ένα Goethe, γιατί θα χρειαζόταν αμύθητα χρήματα. Το προσπάθησα στο παρελθόν μέσα από το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού και ήταν μία πλήρης αποτυχία. Στα 3-4 παραρτήματα που κάναμε, το παραγόμενο υλικό ήταν ελάχιστο και το κόστος πολλαπλάσιο.

Ήταν μία ιδεοληψία του Μπαμπινιώτη ότι θα μπορούσε το ελληνικό κράτος να απλωθεί παντού, ιδρύοντας τέτοιου είδους παραρτήματα. Το παράτημα της Νέας Υόρκης π.χ. δεν είχε να πληρώσει τους λογαριασμούς του, πλήρωνε ένα εξωφρενικό νοίκιο σε έναν δρόμο, όπου βρισκόνταν όλες οι γκαλερί, και πραγματικά δεν έκανε τίποτε, δίδασκε σε 10-20 ενήλικες, που ήθελαν να έρθουν ως τουρίστες στην Ελλάδα. Ωστόσο, υπάρχει κάτι άλλο.

Στο «ψηφιακό σύμπαν» θα έχουμε όλο το υλικό που είπα πριν, συν το υλικό που έχει παράξει το ΚΕΓ με τον κόμβο και την «Πύλη» για την ελληνική γλώσσα. Θα μπορούσε, εξάλλου, να έχει και τα καινούργια υλικά, θα μπορούσε να έχει τις αρχές διδασκαλίας, θα μπορούσε να έχει —ηλεκτρονικά πάντα— εργαλεία διδασκαλίας, θα μπορούσε να έχει μία περιεκτική ψηφιακή βιβλιοθήκη, την οποία να διαθέσει ελεύθερα. **Θα μπορούσε να γίνει ένα σημείο αναφοράς και να διευκολύνει σε οργανωτικά ζητήματα όποιο πανεπιστήμιο ή ελληνική κοινότητα θα ήθελε κάπου να ιδρύσει ένα σχολείο ή έναν πυρήνα ελληνικών σπουδών. Δηλαδή, θα ήταν η αποστολή ενός ινστιτούτου Goethe, χωρίς τη φυσική υπόσταση, αλλά ψηφιακά.**

Αυτό σημαίνει μία ομαλή μετεξέλιξη του Κέντρου. Επομένως, μιλάμε για ένα ολοκληρωμένο σύνολο, από τη διδασκαλία μέχρι την πιστοποίηση.

Αυτό θέλει βέβαια περισσότερα χρήματα και περισσότερο κόπο, αλλά είναι μέσα στην κλίμακα του εφικτού, δεν είναι φανταστικά σχέδια, τα οποία αποκλείεται να ευοδω-

θούν. Αυτό το ψηφιακό σύμπαν, θα μπορούσε να έχει πράγματι, όπως είπε η υπουργός, την επονομασία «Logos», και θα ήταν πραγματικά μία σημαντική μετεξέλιξη του Κέντρου και μέσα σε αυτά, που πραγματικά μπορούμε να κάνουμε.

Πού εντοπίζετε κενά σε ό, τι αφορά στη διδασκαλία ή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στο εσωτερικό και την προώθησή της στο εξωτερικό και ποιες ενέργειες θεωρείτε απαραίτητες προς τις δύο αυτές κατευθύνσεις;

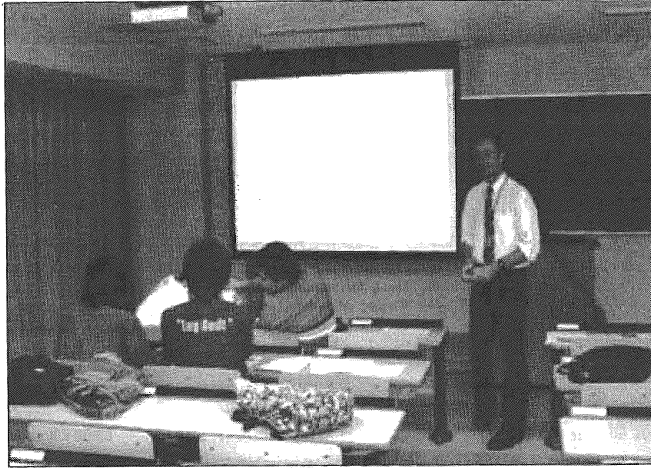
Στο εσωτερικό χρειάζονται ερευνητικά προγράμματα, που γίνονται αυτή τη στιγμή και από τα οποία περιμένουμε μία λεπτομερέστερη καταγραφή και συνταγές θεραπείας. Όσον αφορά στην προώθηση στο εξωτερικό, αναφερθήκαμε παραπάνω στις ενέργειες, που θεωρούμε απαραίτητες.

Κατά πόσον και πώς πιστεύετε ότι οι παρεμβάσεις αυτές για τη στήριξη της ελληνικής γλώσσας θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα για τη χρήση της; Θα επηρεαστεί το αποτέλεσμα από το γεγονός ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο πλαίσιο διδακτικής;

Πιστεύω ότι κομβικό σημείο, πάντα, είναι ο ρόλος που θα παίξει ο δάσκαλος. Όλοι ξέρουμε ότι αν κάποιος αγάπησαν τα Αρχαία, το έκαναν επειδή υπήρχε ένας δάσκαλος και ότι αν τα μίσησαν, συνέβαινε ακριβώς επειδή ο δάσκαλος δεν μπορούσε να το χειριστεί, είτε από ανεπάρκεια είτε από το παλιό διδακτικό μοντέλο, το οποίο ήταν αυταρχικό και δεν έδινε τη δυνατότητα στο παιδί, φτίζοντας πράγματα, να μπορέσει να αποκτήσει τις ικανότητες για την καλύτερη χρήση της.

Σήμερα, έχουμε μάθει αρκετά, ώστε να προωθήσουμε και τη χρήση καλύτερα και ελπίζω ότι με την ανανέωση των μεθόδων και των μέσων, με την προσοικείωση της νέας τεχνολογίας, που φέρνει αφοβία στο γραφείο του δασκάλου και στον υπολογιστή του μαθητή, την προσελκύει με τρόπο διδακτικό και τερπνό μαζί.

Το ενιαίο πλαίσιο διδακτικής είναι πάρα πολύ σημαντικό, διότι τα πανεπιστημιακά τμήματα στην Ελλάδα διδάσκουν την ελληνική ως μητρική. Ως δεύτερη ή ως ξένη, σχεδόν τίποτα. Θέλουμε όλοι οι δάσκαλοι να

έχουν και μία ιδέα για τη διδακτική της ελληνικής γλώσσας, όταν τη μαθαίνουν παιδιά από άλλο περιβάλλον και γλώσσα.

Αυτός ο τρόπος θα διαδοθεί εάν κάνουμε επτέλους ένα ενιαίο πλαίσιο διδακτικής που θα υπάρχει στο Διαδίκτυο και θα μπορούμε να οργανώσουμε κάποια ταχύρρυθμα εξ αποστάσεως μαθήματα σε καθηγητές και έτσι να τους εξοπλίσουμε με κάτι που δεν τους έχει δώσει η πανεπιστημιακή τους μόρφωση. Θεωρώ ότι είναι κρίσιμο.

Πόσοι ξένοι διδάσκονται την ελληνική γλώσσα στο εξωτερικό, σε τι επίπεδα φτάνουν και που τη χρησιμοποιούν;

Δεν υπάρχουν καταγραφές για τέτοια νοήματα σε άλλα πανεπιστήμια, γιατί οι φοιτητές ολοκληρώνουν κάποιο πρόγραμμα και φεύγουν, έρχονται άλλοι κ.ο.κ. Ωστόσο, εμείς στο πρόγραμμα «άσων» που κάνουμε με τα 16 παρευξέμια πανεπιστήμια, ξέρουμε ότι έχουμε περίπου 450 φοιτητές, οι οποίοι έχουν πάρει θερινές υποτροφίες και έχουν μάθει ελληνικά στη Θεσσαλονίκη.

Έχουμε παρακολουθήσει και την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Ορισμένοι έχουν γίνει πανεπιστημιακοί, έχουν αναλάβει τις έδρες, κάπτε γίνονται και διευθυντές. Έχουμε στελέχη που έχουν πάει σε σχολεία που βρήκαν στο εξωτερικό, στελέχη που χρησιμοποιούν τα ελληνικά σε τουριστικά επαγγέλματα, σε επιχειρήσεις, σε ελληνικά προξενεία και πρεσβείες, έχουμε ξένους που υπηρετούν με θαυμάσια ελληνικά. Η προσφορά και η ζήτηση είναι σύμμετρη με τις ανάγκες.

Ποιες δράσεις θα προωθηθούν για την ενίσχυση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό (έδρες, πυρήνες ελληνικής) και ποιες στα ελληνικά σχολεία;

Θα ήθελα να πω κάτι που θεωρώ πολύ σημαντικό. Θα ήθελα, επιτέλους, οι έδρες στο εξωτερικό να διασυνδεθούν με τα εκεί σχολεία και να γίνει ένα κλειστό κύκλωμα. Όταν π.χ. έχεις πέντε έδρες Ελληνικών σε πανεπιστήμια στην Ουκρανία και γύρω έχεις 20-25 σχολεία μικρά ή μεγάλα, που διδάσκουν ελληνικά, δεν βλέπω γιατί δεν πρέπει να συνδεθούν. Διότι έτσι θα βγάλουν αποφοίτους, που θα πηγαίνουν σε αυτά τα σχολεία, και από τα σχολεία θα υπάρχουν άνθρωποι που θα έχουν ενδιαφέρον να πάνε

σε αυτές τις έδρες.

Επομένως, η σύνδεση εδρών και σχολείων θα πρέπει να γίνει με ένα σχέδιο. Και αυτό μας ενδιαφέρει πάρα πολύ, για ένα ακόμη λόγο, γιατί δεν θέλουμε να έχουμε τους πολλούς αποσπασμένους εκπαιδευτικούς, που θα στέλνουμε εμείς στις έδρες, ενώ θα μπορούσαν να στέλνουν τους δικούς τους ανθρώπους. Θα παράγουν (σ.σ. οι έδρες) άνεργους και εμείς θα στέλνουμε από την Ελλάδα (σ.σ. αποσπασμένους), που θα μας κοστίζουν δύο και τρεις φορές; Δεν έχει λογική αυτό. Το ελληνικό κράτος ποτέ δεν ήρθε σε επαφή κεντρικά με σχεδιάσει αυτή την κυκλοφορία των διδασκόντων. Δεν είπα ότι όλοι οι αποσπασμένοι θα καταργηθούν, αλλά δεν μπορεί να έχω 2.500, ενώ θα μπορούσα να έχω ένα δείγμα 50, 70 ή 100.

Επίσης, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν, διά των εδρών και με την ελληνική οικονομική ενίσχυση, τα επιστημονικά και διδακτικά στελέχη για την απεξάρτηση των εδρών αυτών από τους αποσπασμένους, που στέλνουμε εμείς από εδώ.

Θα μπορούσε, εξάλλου, να προωθηθεί ένα οικονομικό μοντέλο οργάνωσης προγραμμάτων ελληνικών σπουδών στο εξωτερικό, δηλαδή μαθήματα ερασιμαία από διάφορα τμήματα, που υπάρχουν στα ξένα ΑΕΙ γύρω από έναν πυρήνα, που μαθαίνει την ελληνική γλώσσα, π.χ. έναν λέκτορα. Αυτό δημιουργεί ένα πρόγραμμα, που δεν είναι τμήμα, το οποίο να χρειάζεται διευθυντή, στελέχη, κτήριο, λειτουργικά έξοδα κ.λπ. Είναι ένας εύκολος τρόπος να δίνεις ένα μινιор στα ελληνικά και να μην Εξοδεύεις πολλά.

Εντός της Ελλάδας, για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας χρειάζονται εκπαιδευτικοί με ειδική επιμόρφωση και με κοινωνική ευαισθησία. Το ξένο παιδί που έρχεται στην Ελλάδα ως μετανάστης, με άλλη πρώτη γλώσσα, πρέπει να μπορεί να εμβυθίζεται μέσα στην ελληνική γλώσσα, να τη μάθει όσο γίνεται καλύτερα, για να ενισχύσει τον δεσμό του με τη χώρα, να νιώσει καλοδεχούμενος και να γίνει παραγωγικότερος.

Αυτό πρέπει να είναι το πρώτο μέλημα της Πολιτείας για να έχει ο κόσμος μας κοινωνική συνοχή. Όσο μένει στην άκρη και στο περιθώριο, τόσο αναπτύσσει φυγόκεντρη συμπεριφορά και δεν θέλουμε κάτι τέτοιο.